

NEDELJA

NEDELJNI PREGLED VAŽNIJIH DOGAĐAJA U SVETU NAFTE I GASA

13. septembar 2013

RAZVODNJAVANJE

Biofuels?

6%

[vidi ...](#)

[KONAČNO KAŠAGAN](#)

[PREKUPO I KINEZIMA](#)

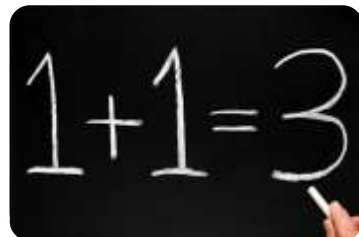
[AMATERIZAM NA NYSE](#)

[MOSKVA OTVARA LNG IZVOZ?](#)

[SWAP GAZPROM-BASF](#)

[POLJSKA LNG MATEMATIKA](#)

[IRANSKI GAS U EU?!](#)

[MOL-INA ... BURA?](#)

BRISEL – Evropski saobraćajni sistem je 94% zavisan od, mahom uvozne, nafte, što države košta dnevno milijardu evra, pa je jedan od prioritetnih ciljeva Evropske komisije (EK) investiranje u alternativna goriva, kojima bi godišnje – prema računici Brisela – moglo da se uštedi 4,2 milijarde evra. To je osnova tzv. direktive o alternativnim transportnim gorivima, oko koje se trenutno vode polemike među članicama EU. Evropska komisija se, dotle, nalazi pred dilemom “kokoška-jaje”, jer nedostatak infrastrukture znači da proizvođači ne ulažu u hibridna vozila, pa zbog slabe potrošnje nema potsticaja za ulaganja u infrastrukturu, koja se procenjuje na minimum deset milijardi evra, piše ***EUobserver***. Najznačajnije alternativno gorivo je tečni naftni gas (LPG), koji trenutno zahvata nekih tri odsto potrošnje motornih goriva i pokreće oko devet miliona automobila širom EU. Ima i najbolju infrastrukturu sa 28.000 pumpnih stanica. S druge strane komprimovani prirodni gas (CNG) trenutno napaja nekih milion vozila u Evropi, sa oko 3.000 pumpi. Što se tiče CNG, Komisija želi gradnju pumpnih stanica zasnovanu na pravilu

STRAZBUR – Evropski parlament je glasao u sredu za ciljni udeo za prvu generaciju biogoriva u ukupnoj potrošnji transportnog sektora u Evropi od 6% u 2020. godini, ustupajući tako pred strahovima da bi veće mete mogle naškoditi klimatskoj politici i podići cene hrane. To je za procenat iznad 5% koliko je predložila Evropska komisija, a osetno ispod 10% koliko je EU bila odredila u 2009.

maksimalne daljine, odnosno po jedne na 150 km, odnosno jedne na 400 km za prirodni gas. Na drugoj strani, industrija elektromobila i dalje je suočena sa problemom visokih troškova, male energetske gustine i masivnih i teških akumulatora, uprkos metama EU da ovaj segment naraste do 8-9 miliona vozila u 2020. Ključna preporuka EK zasnovana je na minimumanom broju stanica za punjenje akumulatora za svaku zemlju članicu. Uloga biogoriva u ovom sektoru je trenutno najkontroverznija, iako je ono pre deset godina smatrano ključnom alternativom nafte. Postojeće EU zakonodavstvo ima za cilj učešće biogoriva u ukupnoj transportnoj potrošnji od 10% u 2020, a ono je u ovom trenutku i najzastupljenije alternativno gorivo sa udelom od 4,4% na tržištu. Međutim, evropski poslanici su 11. septembra izglasali zaoštavanje pravila korišćenja biogoriva zbog briga o negativnim efektima po prirodnu okolinu i socijalnim poslasticama.

**ЖИВОТ НИКАД
НЕ МОЖЕ ДА СТАНЕ**

Енергија живота

ASTANA – Konzorcijum *North Caspian Operating* (NCO) objavio je 12. septembra početak komercijalne proizvodnja nafte iz divovskog naftnog polja Kašagan na severu Kaspijskog jezera, u delu koji pripada Kazahstanu. NCO čine ExxonMobil i ConocoPhillips, Total, Eni, Shell, Inpex i

KazMunaiGas. Početna proizvodnja planirana je na 180.000, a kasnije na 370.000 barela dnevno. Proizvodnja nafte iz jednog od najvećih polja na svetu, prvobitno je planirano da krene još 2005. Konzorcijum je u proteklih 13 godina utrošio 50 milijardi dolara, što ovo najveće polje pronađeno u svetu u poslednjim dekadama čini i najskupljim naftnim projektom. *Agencije*

ASTANA – Kineska nacionalna naftna korporacija (CNPC) formalizovala je kupovinu udela od

8.4% od KazMunaiGaz-a u polju Kašagan - za pet milijardi dolara, što je ujedno najveća kineska naftna akvizicija u svetu, prenosi 13. septembra *Upstream*. Posle ove akvizicije proizvodnja nafte CNPC-a u Kazahstanu uvećaće se za 15.000 barela na dan u ovoj i 31.000 bbl/d u 2014. godini, zasnovano na planu prve faze

razvoja Kašagana.

NJUJORK - Goldman Sachs u noti objavljenoj 11. septembra ocenjuje prolaznim smirivanje cena nafte izazvano smanjenjem izgleda za američku vojnu intervenciju u Siriji i u proceni za narednih tri, šest i dvanaest meseci vidi londonski Brent na 110\$, 108\$ i 105\$ barel. Američka laka bi istovremeno, prema toj analizi, trebalo da vredi 104\$, 100\$ i 96\$ po barelu.

MarketWatch

MOSKVA – Rosnjeft je ponudio Kineskoj nacionalnoj naftnoj korporaciji (CNPC) udeo u jednoj istočno-sibirskoj naftnoj proizvodnoj kompaniji, kao deo šire saradnje dva kolosa, prenosi **Reuters** informaciju iz izvora bliskih ovom poslu. Ti izvori navode da je ruski državni naftaš ponudio udeo od 30% u firmi Taas-Jurijah, gde poseduje 35% kapitala a prošle nedelje je dobio dozvolu regulatora za kupovinu preostalog udela. Taas-Jurijah je inicijalno planirao proizvodnju do milion tona nafte godišnje (20.000 barela na dan) iz svog istočno-sibirskog polja Srednje Botuobinskoje, uz projekciju da je do 2016. uveća na 6,15 mt (120.000 bd). Polje poseduje rezerve od skoro milijardu barela i povezano je naftovodom na naftovod Istočni Sibir – Pacifički okean. Rosnjeft je u junu postigao 270 milijardi dolara vredan dogovor da udvostruči izvoz nafte u Kinu na ukupno 360 miliona tona u narednih četvrt veka (300.000 bd).

LONDON – Kineske vlasti odustale su od 13 milijardi dolara skupog projekta gradnje rafinerije nafte i petrohemijskog kompleksa na istoku zemlje, koji je bio dogovoren sa kompanijama Royal Dutch Shell i Qatar Petroleum, piše londonski **Telegraph**. Projekat predviđen da bude u istočnom gradu Tajžu, obuhvatao je partnerstvo kineske nacionalne naftne korporacije CNPC i katarske kompanije a trebalo je da godišnje

prerađuje 20 miliona tona sirove nafte i proizvodi 1,2 miliona tona etilena. Novine pišu da je posao zamrznut zbog protivljenja lokalnih vlasti, ali drugi izvor navodi da će biti trajno suspendovan.

NASLOVNA

NJUJORK – Jedan 26-godišnji analitičar sa Wall Streeta, sa samo tri godine radnog iskustva, uzdrmao je prošle nedelje američku berzu sugerišući investitorima da se ratosiljaju akcija Kinder

Morgana, najveće severno-američke naftne i gasne transportne i prerađivačke kompanije. Kevin Kaiser (foto) je u emailu poslatom svojim klijentima u nezavisnoj firmi Hedgeye Risk Management okarakterisao Kinder Morgan kao “totalno precenjenu kulu od karata”. Iako pri tom nije naveo nikakve činjenice, njegov email je stigao do Twitera i investitori su ekspresno u sredu zbrisali 4 milijarde dolara tržišne kapitalizacije Kindera, oborivši mu vrednosti akcije za 6%. Analitičari nemaju objašnjenje zašto je na komentar golobradog brokera reagovalo toliko investitora, osim

što ukazuju na rastući uticaj socijalnih medija poput Twitera, koji može da distribuira i investicione informacije, bez obzira koliko one precizne i tačne bile. **Reuters**

BRATISLAVA - Slovnaft, deo MOL Grupe, počeo je gradnju novog pogona za proizvodnju polietilena niske gustoće u mestu Vlčie u Slovačkoj. Investicija je preko 300 miliona evra, a trebalo bi da bude realizovana do 2015. godine.

PRIRODNI GAS

MOSKVA – Ministarstvo energije Rusija pripremiло je predlog koji treba da oslobodi izvoz utečnjelog prirodnog gasa (LNG) i drugim kompanijama, osim Gasproma. **Reuters** prenosi da su Rosnjeft i Novatek pronašli kupce za svoj LNG, ali im je potrebna ova promena u zakonu da bi obezbedili finansiranje svojih novih projekata. Predlog ministarstva, koji je upućen na raspravu, ključan je kako za Novatekov projekat YamalLNG, tako i projekat Sahalin LNG, kojji Rosnjeft razvija sa Exxon Mobilom. Rusija ima samo jedan LNG pogon, na Dalekom istoku, iz projekta Sahalin 2 u vlasništvu Gasproma sa godišnjim proizvodnim kapacitetom od oko 10 miliona tona. Iz upućenog izvora agencija saznaje da se predlog odnosi na kompanije koje poseduju licence za gradnju LNG pogona, ili za slanje gasa za utečnjavanje u fabrike za utečnjavanje koje odredi država.

MINHEN – Kompanija Wintershall AG saopštila je 11. septembra da bi razmena dobara dogovorena krajem 2012. sa Gaspromom mogla biti finalizovana do kraja ove godine, ili u prvoj polovini 2014. – zavisno od toga kada će evropske antimonopolske vlasti saopštiti svoj stav. Rainer Seele, izvršni direktor ove naftno-

gasne proizvodne jedinice nemačkog hemijskog giganta BASF, rekao je novinarima na margini jednog skupa u Minhenu da će Gasprom ovog meseca zatražiti odobrenje EU regulatora, što bi mogao dobiti u najboljem slučaju za šest nedelja, a u najgorem u prvoj polovini 2014. Ovom razmenom Wintershall dobija 25% + jednu akciju u IV i V bloku formacije Akimov u zapadnom Sibiru uz mogućnost povećanja udela u dva depozita gasa i kondenzata na 50%. Pomenuta dva bloka poseduju ukupno 274 milijarde m³ prirodnog gasa i 74 miliona tona kondenzata, što odgovara ukupnoj količini od 2,4 milijarde barela nafte. Očekuje se da će godišnja proizvodnja prirodnog gasa iz ova dva bloka dostići najmanje 8 milijardi kubika. Zauzvrat, Wintershall će poslovanje iz dosadašnjeg zajedničkog ulaganja vezano za trgovanje gasom i njegovo skladištenje u Nemačkoj i Austriji u potpunosti prepustiti svom dugogodišnjem partneru Gaspromu. Gasprom će takođe dobiti 50% akcija u poslovanju kompanije Wintershall Noordzee B.V., koja se bavi ispitivanjem i proizvodnjom nafte i gasa u južnom delu Severnog mora. Ukupna vrednost poslovanja koga se BASF odriče u 2011. godini je iznosila 8,6 milijardi evra u prodaji i 350 miliona evra u prihodu od poslovanja (EBIT) BASF grupe. *Wall Street Journal*

ATINA – Grčki snabdevač prirodnim gasom DEPA zatražio je od Gasproma sniženje izvoznih cena tog energenta za otprilike petinu, u skladu sa tarifama za njegove klijente iz zapadne Evrope, navode u grčkim industrijskim krugovima. *Reuters* iz tih izvora saznaje da dve kompanije već pregovaraju, a ako se do kraja godine ne pronađe dogovor, grčka strana bi mogla pokrenuti arbitražu. DEPA oko 60% gasa kupuje od Gasproma, što je lane iznosilo ukupno 2,3 milijarde kubika. Za hiljadu m³ plaća oko 470 dolara, ili 20% iznad prosečne cene za zapadno-evropske kupce, navode grčki izvori u tom sektoru.

VARŠAVA - Poljski ugovor o uvozu LNG-a iz Katara radi smanjenja zavisnosti od Rusije, mogao bi

1 + 1 = 3

rezultirati najmanje 30% većom cenom gasa od one koju Varšava plaća Gaspromu, tvrde tamošnji analitičari. Poljska je sa Katarom 2009. ugovorila uvoz milion tona LNG-a godišnje na period od 20 godina po ceni vezanoj za cenu nafte. Prema cenovnoj formuli iz sporazuma, a računajući trenutne tarife nafte i naftnih proizvoda,

Poljska bi trebalo da plati oko 20,50 dolara za milion britanskih termalnih jedinica (mmBtu), dok ruski gas košta u Evropi 13,50\$/mmBtu, pokazuju podaci Thomson Reutersa. To bi značilo da bi Poljska godišnje za katarski gas mogla plaćati 325 miliona dolara više. Na međunarodnim spot tržištima utečjenim gasom se trguje po ceni od oko 15,25\$/mmBtu, dok u Evropi trenutno cena gasa iz cevovoda iznosi 10\$/mmBtu. U poljskoj luci na Baltiku Swinoujscie trenutno se gradi terminal za LNG koji bi trebalo da bude završen krajem iduće godine, sa inicijalnim kapacitetom od 5 mlrd. m³ godišnje, a uvoz katarskog LNG-a treba da počne i 2015. **SEEbiz**

TEHERAN – Iran će pre kraja godine zaključiti “sa jednom evropskom državom” ugovor o izvozu svog prirodnog gasa, što će ujedno biti i prvi ulazak iranskog gasa na evropsko tržište, prenosi 11. septembra tamošnja novinska agencija **Fars** informaciju dobijeno od jednog neimenovanog zvaničnika vlade u Teheranu. Nije saopštio ime države o kojoj je reč, ali je precizirao da bi gas išao preko Turske i da se radi o izvozu 20-25 miliona kubika dnevno. Takođe su u toku pregovori sa nekim evropskim bankama preko kojih bi išla plaćanja. Dve strane bi u narednih par meseci trebalo da preciziraju količine gasa i njegovu cenu, navodi agencija. Iran je vlasnik drugih najvećih rezervi prirodnog gasa na svetu, od 29,61 bilion kubnih metara.

MOSKVA - PetroChina razmatra mogućnost ulaganja oko 10 milijardi dolara u istočnosibirske projekte Gasproma i Rosnjefta. Prema četiri dobro obavestena izvora **Bloomberga**, kineski investitori se interesuju za manjinske udele u projektima razvoja gasnih polja u Istočnom Sibiru. Međutim, dva izvora Bloomberga, upućena u pozicije Gasproma, kažu da će gasni monopolista teško pristati na ulazak kineskih investitora u istočnosibirske projekte. "Takvi predlozi nisu ni razmatrani", rekao je zvanični predstavnik Gazproma Sergej Kuprijanov. Press služba Rosnefta je odbila da komentariše.

NASLOVNA

TAŠKENT - Uzbekistan i Kina će graditi četvrti krak gasovoda između te dve države sa kapacitetom od 30 milijardi kubika godišnje, objavila je 10. septembra informativna agencija Uzbekistana - **UzA**. U informaciji se navodi da je protokol sporazuma o načelima gradnje gasovoda potpisan prošle nedelje, tokom posete kineskog predsednika Ksi Đinpinga Taškentu. Detalji i uslovi ugovora nisu obelodanjeni. Gradnja 7.000 km dugog gasovoda od centralne Azije iz Turkmenistana, preko Kazahstava i Uzbekistana do Kine, počela je 2008.

ALŽIR - Alžirska državna kompanija Sonatrach otkrila je u 2013. nova nalazišta gasa u zemlji, "koja su veoma obećavajuća" rekao je u ponedjeljak, ne pominjući brojke, ministar za energetiku Youcef Yousfi. Ministar nije, na press konferenciji, precizirao ni gde su nova polja otkrivena, istaknuvši da će o tome Sonatrach uskoro objaviti saopštenje. "Dokazane rezerve gasa u Alžiru trenutno se ne smanjuju, nego rastu", dodao je ministar. Dokazane zalihe gasa u Alžiru, koji troši 31 milijardu kubnih metara godišnje, procenjuju se na više od 4 biliona m³. Prema zvaničnim podacima Alžira, ta zemlja, četvrti po veličini svetski izvoznik gasa, proizvodi oko 80 milijardi m³ godišnje. **AFP**

REGION JI EVROPE

ZAGREB - Mađarski MOL spreman je da sudskim putem zatraži nadoknadu štete od Hrvatske od najmanje dve milijarde kuna (266 miliona evra), zbog toga što država nije preuzela Inin gasni biznis iako se još 2009. obvezala na to, objavio je 12. septembra **Jutarnji list**. Ne precizirajući izvor, dnevnik navodi da je MOL već angažovao navodno jednu moćnu američku advokatsku kancelariju da vodi spor. List konstatuje da su se Mađari, pismenim upozorenjem Vladi u Zagrebu i najavom tužbe, pravno osigurali u slučaju da propadnu pregovori o novom modelu upravljanja Inom. MOL navodno neće odmah tražiti nadoknadu štete, nego to učiniti ako pregovori s hrvatskom stranom propadnu, ili ako ne bude zadovoljan ishodom, kaže neimenovani sagovornik Jutarnjeg.

ZAGREB – „Dok sam ja ministar, Ina nikada neće biti podružnica MOL-a i to će biti prvi uslov pregovora“ - kazao je hrvatski ministar privrede Ivan Vrdoljak. On je 9. septembra za Hrvatski radio naglasio da će, dok traju pregovori koji počinju 18. septembra, biti zahtevano zaustavljanje bilo kakvih procesa restrukturiranja, a potom će se razmeniti pogledi u vezi upravljanja. Po njegovim rečima, Inom se ne može upravljati mimo Zakona o trgovačkim društvima te to hitno treba promeniti. Potom slede velika otvorena pitanja, a to su rafinerije, ugovor o gasnom poslovanju i sadašnja i buduća veleprodajna trgovina naftom, kazao je Vrdoljak.

ZAGREB – Devet dana uoči početka pregovora između Zagreba i MOL-a oko upravljanja Inom, kao bomba odjeknula je vest koju je lansirao **Bloomberg**, da Hrvatska vlada pregovara o prodaji 19 odsto nacionalne naftne kompanije ruskom Rosnjeftu. Iako je vlada u roku od nekoliko sati demantovala tu vest, **Poslovni dnevnik** informaciju tumači kao novi dokaz sve većih napetosti u odnosima suvlasnika Ine, pred početak pregovora 18. septembra. Prema Bloombergovom neimenovanom izvoru, Rosnjeft bi preuzeo 19,8% Ininih deonica od Vlade, a istovremeno od MOL-a otkupio njegovih 49%. Iako ne postoji ni jedna službena potvrda ovih informacija, u hrvatskim poslovnim kuloarima već se pojavila i spekulacija da su Rusi za petinu kompanije spremni Zagrebu da ponude milijardu evra. Zagrebački poslovnjak potseća da je pre mesec i po dana neimenovani visokopozicionirani zvaničnik MOL-a rekao austrijskoj agenciji APA da će mađarska kompanija - ako ne nađe zajednički jezik sa Zagrebom, prodati Inu Rusima.

SARAJEVO - Turska kompanija Yes Energy Systems želi da preuzme Naftne terminale FBiH (NTF) u Pločama na rok od 30 godina, ali uz čvrste garancije Vlade u Sarajevu (foto) da se zabrani uvoz naftnih proizvoda u FBiH brodskim prometom osim putem NTF-a, ekskluzivno saznaje 11. septembra **Dnevni avaz**. Predstavnici ove kompanije u vlasništvu Meliha Tahirolua, poslali su početkom aprila i zvaničnu ponudu o preuzimanju terminala u Pločama. U pismu o namerama, Turci nude ulaganje od osam do deset miliona evra u obnovu skladišnih kapaciteta, cevovoda i operativnih sistema u Pločama.

RIJEKA - Ina pregovara sa tri američka licencora - Foster Wheeler, Bechtel i CBA - o izgradnji oko 400 miliona evra vrednog postrojenja za obradu teških ostataka nafte - DCU (Delayed coking unit) za riječku rafineriju. Tim povodom u SAD boravi delegacija Ininih čelnika, a konačan izbor tehnologije trebao bi biti odlučan do kraja godine, kaže za *Novi list* član uprave Ivan Krešić. Potom sledi izrada projektne dokumentacije i pribavljanja potrebnih dozvola, a iza toga izgradnja postrojenja, transportnog sistema i luke za pretovar petrol koksa koja bi potrajala oko tri godine, što znači da bi tzv koker mogao biti spreman za rad 2017. godine.

У СЛУЖБИ ВАШЕГ ПОСЛОВАЊА

Привредна комора Србије је независна, савремена и одговорна небуџетска институција, национална асоцијација свих српских привредника, која своју традицију, искуство, знање и стручност ставља у службу најбољег интереса својих чланица и српске привреде.

Нашим члановима смо подршка у свакодневном пословању уз услуге пословног информисања и саветовања, едукације и стручног усавршавања и заштите интереса пред државним органима и институцијама.

У НАЈБОЉЕМ ИНТЕРЕСУ СРПСКЕ ПРИВРЕДЕ
www.pks.rs

 **ПРИВРЕДНА
КОМОРА
СРБИЈЕ**